

indre by

KIRKEMAGASIN



VOR FRUE KIRKE



SCT. ANDREAS KIRKE

3. ÅRGANG · NR. 4 · SEPTEMBER - OKTOBER - NOVEMBER 2011





KIRKEN OG KRIGEN

Af *Jesper Stange*

Danmark er mere krigsførende end nogensinde, og aldrig er der blevet talt så lidt om kirkens rolle i den forbindelse. Det kan enten betyde, at kirken ikke har noget at sige eller at kirken bakker krigen op efter princippet om, at den, der tier, samtykker. Det bærende i en menighed er ikke mindst det, vi i fælles tavshed er enige om. Det er ligesom i en familie et varsel om, at noget er galt, når man begynder at tale om, hvordan man har det. Men er vi da enige i kirken om, at vi støtter Danmarks angrebskrige ved at sende præster uniformeret med til fronten?

Tidligere har kirken taget initiativ til fredsbevægelser, som på bredt folkeligt grundlag arbejdede for ikke-voldelige løsninger på internationale konflikter. I slutningen af 1800-taller stiftedes Dansk Fredsforening, som foruden digterne Johan Skjoldborg og Jeppe Aakjær talte markante præster som Uffe Birkedal

blandt sine medlemmer. I begyndelsen af 1900-tallet stiftedes Kristeligt Fredsforbund og senere i det tyvende århundrede foreningen Aldrig Mere Krig, der er blevet kaldt et grundtvigsk alternativ til det kristelige fredsforbund, der var overvejende missionsk. I Danmark stiftedes i 1916 og efter Hollandsk forbillede Kvindernes Fredsliga, som gik stærkt ind i arbejdet for danske militærnægtere, og endelig afleverede en delegation året efter 491 underskrifter fra danske præster med krav om en militærnægterlov til rigsdagen. Loven blev vedtaget, hvorefter værnepligtige, for hvem militærtjeneste af enhver art er uforenelig med deres samvittighed, kan »fritages for militærtjeneste mod at anvendes til statsarbejde af civil karakter.« Danmark blev det første land på det europæiske kontinent, som fik en militærnægterlov. Loven er senere revideret, men det er stadig muligt af samvittighedsgrunde og med såvel politisk som religiøs begrundelse at aftjene

værnepligt ved at udføre civilt arbejde.

Vi militærnægtere så selvfølgelig hellere, at det var de kommende soldater, som skulle begrunde, at krig ikke stred imod deres samvittighed. Og i den larmende tavshed så jeg også gerne, at kirken og dens værnpræster begrundede deres deltagelse. For mig er den uniformerede deltagelse i krigen et forsmædeligt nederlag for det trossamfund, jeg ellers agter højt.

Spørgsmålet er det ældgamle, om vold kan bruges til at forsvare retfærdigheden? Det Nye Testamente afviser muligheden, mens historien viser, at man har grebet til våben med kirkens velsignelse. Kristnes holdning til krigen afspejler en dybtgående uenighed. Langt de fleste har ment, at kristne kan gå i krig, mens der i kirkens margin altid har eksisteret et pacifistisk mindretal. Begge opfattelser er i den evangelisk-lutherske kirke blevet accepteret som kristen etik.

Den Katolske Kirke fordømmer helt

utvetydigt angrebskrig og er meget forbedholdt overfor accept af militært forsvar, når der er udbrudt krig. Argumentet er, at vold ødelægger det, den hævder at beskytte: menneskets værdighed, liv og frihed. Principielt bedømmes krigen som selve humanismens fejlslag og menneskehedens nederlag. Krigen er derfor i sig selv uetisk, det vil sige en handling, der er moralsk forkastelig uanset konsekvensberegninger.

Vi er protestanter ikke mindst fordi vi holder af vores kirkes mangfoldige og modstridende synspunkter. Ekkoet af samlet forskellighed fylder langt mere end emmen af enighed. Men det er derfor også dobbelt problematisk, når en kristeligt velbegrunderet antimilitarisme forstummer, således at ordningen med brug af folkekirkepræster i militærtjeneste uimodsagt får lov til at markere kirkens holdning. Folkekirkepræster lader sig indrullere i det danske militær, modtager militærtræning, deltager i øvelser og udsendes i militæruniform til de danske styrker i udlandet. Hvad man så end begrunder denne praksis med, så kan det i offentlighedens øjne kun tage sig ud som en kirkelig sanktionering af det krigsførende Danmark. Alt andet taler mod bedre seende.

Overvind det onde med det gode

Kristne skal selvfølgelig kæmpe mod ondsken. Vi kan ikke stå og se til, at mennesker lider, uden at vi griber ind. Det drejer sig med andre ord om de midler, man tager i anvendelse. Og der er de tre muligheder, at man enten kan forholde sig passivt, eller man kan gøre voldelig modstand eller for det tredje at man kan gøre aktiv modstand med ikke-voldelige midler. Alternativet er ikke enten at stikke halen mellem benene eller at kæmpe. Der er en tredje mulighed. Det er den, Jesus efterlyser.

For nu ikke at etablere mig som bibelfundamentalist ved blot at begrunde denne opfattelse ved at citere vor Herre, la-

der jeg en af hans mangeårige fortolkere sammenfatte Jesu forkyndelse. Johannes Nissen, som i en generation har undervist i Det Nye Testaments teologi ved Århus Universitet, skriver om krig, fred og retfærdighed, at aktiv ikke-vold er et grundlæggende træk i Jesus forkyndelse. Det fremgår ikke kun af Bjergprædikenen, men også af hans liv i øvrigt. »Det drejer sig ikke om en taktisk eller pragmatisk manøvre, fordi ikke-vold nu engang var den eneste realistiske mulighed overfor den romerske besættelsesmagt. Nej, forkyndelsen af aktiv ikke-vold udspringer af kernen i Jesu forkyndelse: Gudsriget, som er visionen af en ny virkelighed, der allerede nu griber ind i denne verden.«

Ikke alene Det Nye Testamente men også den tidlige kristne kirke er pacifistisk. For de første kristne minoritetsmenigheder under den romerske kejser var den fuldstændige afvisning af våbenbrug svaret på krigsproblematikken. Krigstjeneste var en del af den kejserkult,

“ Langt de fleste har ment, at kristne kan gå i krig, mens der i kirkens margin altid har eksisteret et pacifistisk mindretal.

man nægtede at deltage i. Først da kejser Konstantin indførte kristendommen som Romerrigets statsreligion var det slut med den konsekvente kristne pacifisme. Kirkefaderen Augustin sammentænker romerske retsbestemmelser om krigen med kristen teologi. Forestillingen om at krig i sig selv er ondt opfattes nu som kætteri. Efter at kirken er kommet til magten kan voldelig magtanvendelse ligefrem legitimeres af kristne teologer. Kirken velsignede krigen, når der forelå en retfærdig grund, når krigen førtes ud



Pige, Picasso

fra viljen til fred, når krigen var sidst udvej og krigserklæringen udgik fra den ansvarlige øvrighed. På disse betingelser kunne man tale om en retfærdig krig.

Men i historiens margin har altid befundet sig humanister, pacifister og andre randeksistenser, som ikke var i stand til at forbinde ordet krig med retfærdighed. Fælles for dem er, at de er og altid har været magtesløse. Sådan hænger magt og mening måske sammen. Det er den statsbærende kirke, som udformer teorierne om den retfærdige krig, mens den magtesløse minoritet siger fra. Det er som regel blevet kaldt for et let og bekvemt synspunkt, omkostningsfrit eller naivt. Jeg melder mig hermed blandt de naive.

Plejer man at beklage kirkens vigende position i samfundet, kan man måske af samme grund glæde sig over, at en stadig mere magtesløs kirke ganske naivt tør vedgå sin magtesløse Herres inspiration, som den med Paulus' ord om den asymmetriske aggressionsbearbejdelse kan samles i opfordringen til at overvinde det onde med et gode.

PRÆSTEN OG DEN MILITÆRE TJENESTE



Af Peter Skov-Jakobsen

Da jeg i 1998 skulle være sogne- og orlogspræst ved Holmens Kirke, indrømmer jeg gerne, at jeg mødte op med hver en fordømte intakt. Jeg havde aldrig haft noget med Forsvaret at gøre, men som sømandspræst tiltalte det fortsatte arbejde blandt søfolk mig. Det tog også sin tid at lære at være sømand. 39 år er en sen alder at lære den kultur at kende. Dertil kom at jeg også skulle lære den militære etat at kende. Der havde været nogle som syntes, at det var upassende, at man sådan tog en præst, som end ikke havde aftjent sin værnepligt, men jeg blev mødt af det storsind, som jeg lærte at kende som typisk for den dannede militære embedsindehaver. Menighedsråds-

formanden, kontraadmiral Søren Torp Petersen, tog det meget roligt og erklærede offentligt at »han ikke var bekendt med, at der var nogen, der havde været i Søværnet, inden de kom der.«

Det var en helt anden verden at dukke op i. Lige pludselig skulle jeg være teolog og præst i en sammenhæng, hvor udenrigspolitik og forsvarspolitik var hverdag. Jeg skulle være til stede med min faglighed i en organisation, som håndterer samfundets voldsmonopol.

Militarisering?

Redaktøren af kirkebladet har spurgt mig, hvorfor »præsterne skal militariseres, uniformeres og oplæres i våbenbrug?«

Nuvel, indledningsvis må man håbe, at alle præster føler et behov for at være

godt bekendt med den »kultur«, de arbejder i, og naturligvis stiller sig til rådighed for de problemer og spørgsmål, som man tumler med i den sammenhæng, hvor præsten arbejder. Den enkleste færdighed for en præst må være at ville vide besked med det menneskes hverdag, som man skal gøre tjeneste for.

Som præst oplæres man kun i fornødent omfang i våbenbrug, og i hvert fald ikke til kampindsats. Man oplæres til at kunne tage vare på sig selv, og i nødsituationer derfor kunne forsvare sig, men man kunne ikke drømme om at indsætte præsten i kamp. Det ville heller ikke være i overensstemmelse med de internationale konventioner, som yder en særlig beskyttelse af gejstligt personel.

Uniformen bærer man med den enkle

distinktion: kors. Man er ikke en del af den militære rangorden, men står uden for. Dette anser præster og militære for at være et privilegium, fordi det gør præsten helt særlig i et system som er opbygget på rangorden.

Uniformen er en elementær måde at være til stede som de andre og vise loyalitet og indlevelsessevne.

Lægen og præsten er om bord de to »mærkværdige akademikere«. Engang oplevede jeg en læge, som var lidt for optaget af sine føringsmæssige opgaver som officer. Der blev en mærkelig stemning i messen som om de øvrige officerer sad og tænkte at lægen og præsten snarere skulle være optaget af livet end af det frygtelige håndværk, som kunne blive deres lod.

Om at tænke over disciplin, mod, loyalitet og lydighed på en anden måde

Mine intakte fordomme fik hurtigt ben at gå på. Den militære hverdag bød på mange forskellige diskussioner. Hvis man tror at Forsvaret er politisk ensidigt, så tager man fejl. Her møder man det politiske spektrum temmelig gennemsnitligt, dog synes der at være færre ekstremer til stede.

Selvfulgelig skal man lære at tænke anderledes om begreber som disciplin, lydighed og mod. I et samfund hvor man ellers hele tiden opdrages til selvstændighed og fri indsats, må man altså lære sig f.eks. disciplin. Helt grundlæggende skal soldaten forstå, at det ikke er op til vedkommende selv at bestemme, hvornår der skal iværksættes en militær aktion og hvordan. Det er vigtigt at forstå, at krig beordres soldaten i. Man er ikke fribytter endsige lejesoldat, men beordret i krig af den eneste folkelige forsamling, som kan træffe den beslutning: Folketinget.

Man skal altså adlyde Folketingets beslutning, og i det daglige skal man lære sig at indgå i en militær organisation og forstå, at man f.eks. ikke bare skyder løs,



Lige pludselig skulle jeg være teolog og præst i en sammenhæng, hvor udenrigspolitik og forsvarspolitik var hverdag. Jeg skulle være til stede med min faglighed i en organisation, som håndterer samfundets voldsmonopol.

men følger bestemte procedurer.

Som soldat er man oplært i at bruge sine »rules of engagement«, altså at efterleve de krav som krigens love forudsætter. Dertil kommer, at man også skal anvende sin sunde fornuft, altså lære at tænke selv. Siden retsopgøret efter nazisterne har ingen været i tvivl om, at der findes ulovlige ordrer, og vælger man at følge dem, gør man sig skyldig.

Krigen: et politisk redskab

Jeg tror i øvrigt ikke, at jeg har mødt større bevidsthed om voldens begrænsede muligheder end i militæret. Krig er et politisk redskab, som kan være nødvendig, men enhver militær ved, at nok kan krigen vindes, og nok kan man blive nødt til at holde stridende parter fra hinanden med truslen om vold, men freden, som derefter skal skabes, er for alvor blevet besværlig, fordi volden var uundgåelig.

Selv blev jeg mødt med et ufravigeligt krav som ny orlogspræst af en af de bedste chefer, jeg nogensinde har sejlet med. Hans budskab var klart: Du skal aldrig komme i tanker om at velsigne vores kram, og du skal heller ikke indgyde kampmoral, for du skal ikke blande dig i det, som jeg har lært på officersskolen, og som jeg kan. Men når jeg har gjort mit håndværk, og måske i den forbindelse har måttet gøre det værste: at tage en andens

liv, så skal du fortælle mig at jeg kan blive menneske igen.

Pacifismens paradoks

Nogle militære præster dækker sig ind ved at henvise til de få steder i Det Nye Testamente, hvor Jesus optræder temperamentsfuldt. Det kunne jeg ikke drømme om. For mig at se er der kun én grund: Hvis en demokratisk forsamling kan beslutte at sende borgere i krig, så skal kirken sende præster med.

For mig at se er fortællingerne om Jesus den mest gennemgribende pacifistiske fortælling, der findes, og jeg aner ikke hvordan jeg skulle have fået uniformen på og leve med den militære virkelighed, hvis ikke der havde været denne radikale pacifistiske fortælling at støtte sig til.

Det pudsige er at det er en erfaring, som jeg har gjort i Forsvaret, og som jeg deler med størstedelen af soldaterne. Er der noget, man lærer i Forsvaret, så er det at måtte leve med modsigelser. I denne verden synes det dog til tider at være den eneste mulighed, hvis man vil beskytte svage og undertrykte, at gribe til våben. Når man gør det, aner man også at dette kan få frygtelige konsekvenser for modstanderen og for ens eget liv.

Det kan betyde at man mister livet for vores samfunds skyld, eller at man berøver et andet menneske livet, og derefter må leve med den kendsgerning. Soldaten påtager sig et stort ansvar og skal leve med beslutningerne og med krigens gru. Det ville være et stort svigt af den medborger som vi pålægger det ansvar, hvis ikke kirken turde være til stede.



Peter Skov-Jakobsen
er biskop i
København.

DER ER EN ANDEN VEJ

Vi har lært det af Gandhi i Indien. Af Desmond Tutu og Sandhedskommissionen i Sydafrika. Og i USA's racedelte sydstaten. At der er en anden vej.

Af Liselotte Wiemer og Steffen Larsen

Man kan ændre forholdene ved at elske sin fjende. Ved at nægte at slå igen. Ved at tage buddet om næstekærlighed, forsoning og ikke-vold for pålydende.

I sin lille bog om busboykotten i Montgomery (1955-56), der senere på året udkommer i en ny, bearbejdet udgave, fortæller Martin Luther King om sin vej til ikke-vold og opregner seks afgørende punkter.

Det er tankevækkende læsning i en tid, hvor netop vold synes at være den eneste måde, vi kan løse konflikter på. Og det er ikke bare en smuk, teoretisk ide. Se til Montgomery! Det virker!

I 13 måneder boykottede 50.000 sorte de raceopdelte bybusser i staten Alabamas hovedstad. Med fred og værdighed. Til sidst fik de medhold af USA's højesteret. Raceadskillelse var imod forfatningen. Det var et lille skridt, men det ændrede historien.

Det kan ske igen. Og det sker hver eneste dag. Selv om det ikke nødvendigvis kommer på forsiden af aviserne.

I en forkortet udgave kommer her Martin Luther Kings seks grundsten for ikke-vold:

1) Ikke-vold er *ikke* for kujoner. Hvis nogen bruger denne metode af frygt, er den ikke sand. Intet menneske, ingen gruppe

skal underkaste sig noget, der er forkert. Men de skal heller ikke bruge vold. I ikke-voldelig modstand er der en ny vej. Det er det stærke menneskes vej. Det er altså ikke en passiv laden-stå-til. Der er tale om en åndelig aktiv, handlekraftig modstand mod selve ondskaben.

2) Ikke-vold er karakteriseret ved, at den ikke forsøger at besejre eller ydmyge modstanderen, men at vinde hans venskab og forståelse. Når man anvender ikke-vold, sker det ofte i form af boykot eller ved at nægte at samar-

“ Ikke-vold er karakteriseret ved, at den ikke forsøger at besejre eller ydmyge modstanderen, men at vinde hans venskab og forståelse.

bejde. Det er imidlertid ikke selve målet. Det er midlet til at vække en slags moralsk skamfølelse hos modstanderen. Målet hedder genløsning og forsoning. Resultatet af ikke-vold er et samfund, der bygger på kærlighed. Resultatet af voldsanvendelse er bitter tragedie.

3) Ikke-vold er rettet imod ondskabens kræfter og ikke imod de mennesker, som tilfældigvis udfører onde handlinger. Det



er ondskaben, som ikke-volden søger at besejre, ikke de mennesker der er blevet redskab for det onde.

4) Den ikke-voldelige modstand er villig til at bære lidelse uden at ty til hævn. At tage imod slag uden at slå igen. Man kan med rette spørge: »hvordan kan ikke-volden forlange, at folk skal klare sådan en prøvelse og følge buddet om at vende den anden kind til?« Men i det øjeblik man indser, at ufortjent lidelse er forløsende, har man svaret. Som Gandhi sagde: »Lidelse er uendelig stærkere end jungleloven, når det drejer sig om at overbevise en modstander og åbne hans ører for fornuftens stemme«.

5) Med ikke-vold undgår man både den fysiske og den åndelige vold. For man nægter ikke kun at skyde sin modstander, men nægter også at hade ham. I sin kerne handler ikke-vold om kærlighed. Derfor må man ikke forfalde til bitterhed eller nedværdigelser. At svare igen med samme mønt vil kun øge

“ Hvis de hvide skal overvinde deres spændinger, usikkerhed og frygt, har de brug for de sortes kærlighed.

det had, der er i universet. Vi kan kun handle, når kærligheden styrer vores liv. Og når jeg taler om kærlighed, er det ikke den centimetale slags. Det ville være nonsens at bede folk elske deres undertrykkere med hengivenhed. Nej, i denne her forbindelse betyder kærlighed forståelse og vilje til forsoning. Det svarer til den kærlighed, der er udtrykt med det græske ord *agape*. *Agape* handler om at forså og frisætte alle mennesker. Den er helt igennem

spontan, grundløs og kreativ. Den udspringer ikke af ønsket om bestemte ting. *Agape* er Guds kærlighed, der arbejder i menneskets hjerte. Det er en kærlighed, hvor vi ikke søger vores eget bedste, men næstens. *Agape* skelner ikke mellem værdige og uværdige personer eller vurderer de menneskelige kvaliteter. Dens udgangspunkt er at elske andre *for deres egen skyld*.

Så den ultimative prøve på, om kærligheden er uegennyttig, er at elske den nabo, der forfølger dig.

Et andet grundtræk ved *agape* er, at den tager udgangspunkt i den anden persons behov for at blive et værdigt og anerkendt medlem af den menneskelige familie. Og da den hvide mand i høj grad er blevet forkrøblet af raceadskillelsen og hans sjæl er mærket, har netop han brug for de sortes kærlighed. De sorte må elske de hvide. Hvis de hvide skal overvinde deres spændinger, usikkerhed og frygt, har de brug for de sortes kærlighed. *Agape* er altså ikke svag og passiv. Den er kærlighed i praksis. Den er kærlighed der – ligesom Helligånden – forplanter sig ned gennem historien, idet den søger at bevare og skabe fællesskab.

I sin endelige form betyder *agape* en vished om, at alt levende hører sammen. Hele menneskeheden er en del af den samme enhed. Og alle mennesker er brødre og søstre. Når jeg skader min bror, uanset hvad han gør imod mig, så skader jeg også mig selv.

6) Den ikke-voldelige modstand hviler på antagelsen af, at universet er retfærdigt. Derfor har tilhængerne af ikke-vold altid tillid til fremtiden. Det er en væsentlig grund til at den, der udøver ikke-vold, kan udholde lidelse uden at gøre gengæld. Kampen for retfærdighed bliver støttet af kosmos. For vi ved, at der er en skabende energi i universet, der arbejder på at bringe det adskilte sammen og hele det brudte liv.



Martin Luther Kings bog om boykotten i Montgomery udkommer til efteråret på forlaget Alfa, oversat og bearbejdet af Steffen Larsen og Liselotte Wiemer.



BØN FOR TALIBAN

af Elmo Due

På de tyske kirkedage i Dresden vakte den tidligere biskop i Hannover, Margot Käßmann opsigt på grund af sin kontroversielle udtalelse om, at det var bedre at bede med taliban end at bombe dem.

Samme dag kom meldingen om, at en tysk soldat var blevet dræbt i Afghanistan, og forsvarsminister Thomas de Maizière, som var gæst på kirkedagene indkaldte straks til en pressekonference. Her beklagede han tabet af den faldne og udtrykte sin medfølelse med hans familie og pårørende, men fortsatte: "Bøn for gerningsmand og offer – uanset fra hvilken nation – er godt og rigtigt. For så vidt er også en bøn for talibanerne nødvendig og meningsfuld. Men, tilføjede han, "den kunne ikke erstatte den praktiske politik", altså militær indgriben.

Denne venlige udveksling mellem to synspunkter illustrerer spændingsfeltet og skærper opmærksomheden på, at bøn kan misbruges politisk.

Den rejser med andre ord en påtrængende diskussion om, hvorledes vi tænker forholdet mellem stat og kirke. I hvilken forstand skal statens interesser og statens politik følges op af kirken? Og hvordan skelner man mellem stat og folk?

Når justitsministeriet efter politiske forhandlinger udsender en forordning om, at d. 5. september skal være flagdag for de udsendte fra 1948 og fremefter, er det så også en folkesag, som mange gerne ser, at den bliver?

At det ikke uden videre kan tages for

givet viser et læserbrev fra Karen Seirsgaard-Jacobsen, hvis bror mistede livet i Bosnien (Politiken august 2010). I brevet siger hun harmfuldt »nej tak« til at deltage i mindehøjtideligheden i Holmens kirke og slutter: »Så kære Gitte Lillelund Bech, hvis du skal tilbyde mig noget, så må det være et løfte om, at ikke flere sønner, brødre, fædre og ægtemænd skal dø eller invalideres for en meningsløs sag"«

Men selv om det så også var en folkesag, var det så også uden videre en kirkesag?

Det er jo indlysende, at en folkekirke er sammen med folket i medgang og modgang såvel som i bekræftelse og modsigelse. Men for at den skal kunne være det, den er, nemlig en kirke der kan glæde sig med de glade og øve sjælesorg for

“ Hold din beskærmende hånd over folk og fædreland og al dets øvrighed. Vær hos vore væbnede styrker og alle, der gør tjeneste for fred og retfærdighed i verden. Hjælp og styrk dem i deres gerning. Vær hos deres kære, som må bære bekymringens byrde og hos dem, der har mistet og som bærer sorg og savn”.

de sørgende, skal den have en klar selvforståelse. Og når det gælder forholdet til staten og til folket, viser den sig ikke mindst i kirkebønnen.

Samme år, som de politiske partier blev enige om, at der skulle indføres en særlig flagdag, samledes bispekollegiet i Nyborg, og de besluttede ved denne lejlighed at udsende en vejledende indskud til kirkebønnen. Tilføjelsen som blev udformet af tre værnspovster sammen med biskop Norman Svendsen, kom til at lyde således: »Hold din beskærmende hånd over folk og fædreland og al dets øvrighed. Vær hos vore væbnede styrker og alle, der gør tjeneste for fred og retfærdighed i verden. Hjælp og styrk dem i deres gerning. Vær hos deres kære, som må bære bekymringens byrde og hos dem, der har mistet og som bærer sorg og savn«.

Det er jo en vejledning, der tilsyneladende holder sig i et renfærdigt spor uden at politisere. Jeg er i det mindste overbevist om, at biskopperne ikke ønskede, at denne tilføjelse skulle opfattes som et politisk indlæg og dermed også undergrave kirkens sjælesorg. Og det nærliggende argument er formodentlig, at man godt kan bede for den enkelte soldat og i øvrigt også de andre udsendte uden være enige i den førte politik.

Men er det nu rigtigt? I en diskussion om flagdagen refereret i Videnskab.dk (sept. 2010), forsvarer museumsinspektør for Museum Sønderjylland, Inge Adriansen dagens betydning og siger: »Med oprettelsen af flagdagen imødekommes et behov: De efterladte får understreget, at det



store tab, de har lidt, var kampen værd. Og der sker også en symbolsk legitimering af den udenrigspolitik, der er blevet ført.« Spørgsmålet er nu, om ikke det samme sker, når vi beder for den ene part i en krig? Altså en symbolsk legitimering. Måske forstærket af, at den ikke mindst har sin plads på en national flagdag? Og befordret af, at bønnen i samme åndedrag beder for både krig og fred. Legitimerer den ikke den førte politik?

Ganske vist har vi som dansk folkekirke

et særligt ansvar for danskere. Vi beder for vor øvrighed, og for alle danske, hvad enten de er her eller i udlandet. Vi skal derfor også bede for dem, men har den tyske forsvarsminister de Maizière ikke ret i, at det også giver god mening at bede for talibanerne, hvad enten de nu er ofre eller gerningsmænd? For nu står danskere som tyskere jo på afghansk jord og griber ind i afghansk politik. Og deraf følger vel også et særligt ansvar.

Så skal bønnen være sjælesorg, der ikke

svækkes eller forurenes af bevidst eller ubevidst politisering, så må det være en bøn, der omfatter ofre på begge sider. Det er lakmusprøven!

Så lad os bede for freden, for udholdenhed hos de bekymrede og om trøsten for dem, som har lidt tab. Men lad os være varsomme med at legitimere en bestemt politik.

Elmo Due er lektor ved Pastoralseminariet og fængselspræst.



Biskop Søren Lodberg Hvas slog det første søm i den nye fane. Flagdag i Aalborg, den 5. september 2009.



SEPTEMBER

Torsdag den 1.

22.00 : SIGNE M. BERG,
NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 2.

11.00 : ANDERS GADEGAARD

Søndag den 4.

11. 5. E. TRINITATIS
10.00 : EVA-MARIA SCHWARZ
17.00 : ANDERS GADEGAARD
20.00 : TAIZÉANDAGT MED
NATKIRKENS KOR

Torsdag den 8.

22.00 : MARLENE LINDSTEN,
NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 9.

11.00 : JESPER STANGE

Søndag den 11.

12. 5. E. TRINITATIS
10.00 : JESPER STANGE
17.00 : LENE SJØRUP

Torsdag den 15.

22.00 : SIGNE M. BERG,
NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 16.

11.00 : SIGNE M. BERG

Søndag den 18.

13. 5. E. TRINITATIS
10.00 : JESPER STANGE
17.00 : LENE SJØRUP

Torsdag den 22.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 23.

11.00 : STINE MUNCH

Søndag den 25.

14. 5. E. TRINITATIS
10.00 : ANDERS GADEGAARD
14.00 : EVA-MARIA SCHWARZ,
KONFIRMANDGUDSTJENESTE
17.00 : PETER SKOV-JAKOBSEN

Torsdag den 29.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 30.

11.00 : EVA-MARIA SCHWARZ

OKTOBER

Søndag den 2.

15. 5. E. TRINITATIS
10.00 : JESPER STANGE
14.00 : JESPER STANGE,
KONFIRMANDGUDSTJENESTE
17.00 : ANDERS GADEGAARD
20.00 : TAIZÉANDAGT MED
NATKIRKENS KOR

Torsdag den 6.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 7.

11.00 : VIKAR FOR
NATKIRKEPRÆSTEN

Lørdag den 8.

15.00 : LANDEMODEGUDSTJENESTE,
PRÆDIKANT POUL BO
SØRENSEN

Søndag den 9.

16. 5. E. TRINITATIS
10.00 : EVA-MARIA SCHWARZ
17.00 : MORTEN WASSMER

Torsdag den 13.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 14.

11.00 : JESPER STANGE
23.30 : JESPER STANGE,
MIDNATSGUDSTJENESTE,
KULTURNATTEN

Søndag den 16.

17. 5. E. TRINITATIS
10.00 : JESPER STANGE
17.00 : CHARLOTTE EKSTRAND

Torsdag den 20.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 21.

11.00 : ANDERS GADEGAARD

Søndag den 23.

18. 5. E. TRINITATIS
10.00 : ANDERS GADEGAARD
17.00 : LONE FATUM

Torsdag den 27.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 28.

11.00 : STINE MUNCH

Søndag den 30.

19. 5. E. TRINITATIS
10.00 : EVA-MARIA SCHWARZ
17.00 : JESPER STANGE

NOVEMBER

Torsdag den 3.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 4.

11.00 : EVA-MARIA SCHWARZ

Lørdag den 5.

19.00 : ANDERS GADEGAARD,
VESPER MED KØBENHAVNS
DRENGEKOR

Søndag den 6.

ALLEHELGENS DAG
10.00 : ANDERS GADEGAARD
14.00 : ANDERS GADEGAARD,
MINDEGUDSTJENESTE FOR
DØDE SPÆDBØRN
17.00 : OLE JENSEN
20.00 : TAIZÉANDAGT MED
NATKIRKENS KOR

Torsdag den 10.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 11.

11.00 : ANDERS GADEGAARD

Søndag den 13.

21. 5. E. TRINITATIS
10.00 : JESPER STANGE
17.00 : EVA-MARIA SCHWARZ

Torsdag den 17.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 18.

11.00 : JESPER STANGE

Søndag den 20.

SIDSTE 5. I KIRKEÅRET
10.00 : STINE MUNCH
17.00 : ANDERS GADEGAARD

Torsdag den 24.

22.00 : NADVERGUDSTJENESTE
I NATKIRKEN

Fredag den 25.

11.00 : VIKAR FOR NATKIRKEPRÆSTEN

Lørdag den 26.

19.00 : JESPER STANGE,
VESPER MED KØBENHAVNS
DRENGEKOR

Søndag den 27.

1. 5. 1. ADVENT
10.00 : JESPER STANGE
14.00 : JESPER STANGE,
MUSIKGUDSTJENESTE
17.00 : PETER SKOV-JAKOBSEN



Foto: Peter Friis

Lørdag d. 5. november kl. 19

VESPER TIL ALLE HELGEN

Københavns Drengekor og Anders Gadegaard (liturg)

Lørdag d. 26. november kl. 19

VESPER TIL ADVENT

Københavns Drengekor og Jesper Stange (liturg)

MORGENANDAGT

Alle hverdage afholdes morgenandagt i kirkens kor kl. 8.03 – 8.21 (lørdage: kl. 8.07 – 8.25). Andagten radiotransmitteres på DR P2.



SEPTEMBER

Søndag den 4.

11. S. E. TRINITATIS

10.00 : LENE SJØRUP, HØJMESSE
11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Torsdag den 8.

17.15 : LENE SJØRUP,
BØRNEGUDSTJENESTE
HUSK: TILMELDING
TIL SPISNING PÅ
WWW.SCTANDREAS.DK

Søndag den 11.

12. S. E. TRINITATIS

11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Søndag den 18.

13. S. E. TRINITATIS

11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Søndag den 25.

14. S. E. TRINITATIS

11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

OKTOBER

Søndag den 2.

15. S. E. TRINITATIS

10.00 : STINE MUNCH, HØJMESSE
11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Søndag den 9.

16. S. E. TRINITATIS

11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Torsdag den 13.

17.15 : STINE MUNCH,
BØRNEGUDSTJENESTE
HUSK: TILMELDING
TIL SPISNING
WWW.SCTANDREAS.DK

Søndag den 16.

17. S. E. TRINITATIS

11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Søndag den 23.

18. S. E. TRINITATIS

11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Søndag den 30.

19. S. E. TRINITATIS

11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

NOVEMBER

Søndag den 6.

ALLE HELGEN

10.00 : STINE MUNCH, HØJMESSE
11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Torsdag den 10.

17.15 : STINE MUNCH,
BØRNEGUDSTJENESTE
HUSK: TILMELDING
TIL SPISNING PÅ
WWW.SCTANDREAS.DK

Søndag den 13.

21. S. E. TRINITATIS

10.00 : STINE MUNCH, HØJMESSE
11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Søndag den 20.

SIDSTE S. I KIRKEÅRET

11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

Søndag den 27.

1. S. I ADVENT

11.30 : GUDSTJENESTE PÅ ENGELSK *

* ICC – INTERNATIONAL CHURCH
OF COPENHAGEN

BØRNEGUDSTJENESTER

Torsdag den 8. september

Torsdag den 13. oktober

Torsdag den 10. november

Alle gange kl. 17.15

Ta' hele familien med i kirke og tilmeld Jer meget gerne ved at skrive til sognepræsten på stm@km.dk

NATKIRKENS UGESKEMA

Torsdag kl. 20-24

NADVERAFTEN
20.30 : MUSIK
22.00 : NADVERANDAGT OG
PRÆDIKEN
23.45 : MIDNATSBØN MED
VELSIGNELSE

Fredag kl. 20-24

LITURGISK LABORATORIUM
21.00 : MUSIK
23.45 : MIDNATSBØN MED
VELSIGNELSE

Søndag kl. 19-23

SSCHH-AFTEN

1. SØNDAG I MÅNEDEN

20.00 : TAIZÉANDAGT
19.00 : ÅBEN WORKSHOP
FORAN ALTERET

2. SØNDAG I MÅNEDEN

20.00 : MEDITATIV ANDAGT MED
LYDBADE V/ SANGGRUPPEN
IN TUNE

3. SØNDAG I MÅNEDEN

20.00 : GOSPEL/SANGANDAGT
19.00 : ÅBEN WORKSHOP
FORAN ALTERET

4. SØNDAG I MÅNEDEN

20-23 : CHILLOUT NIGHT MED
ELEKTRONISK DRØMMENDE
MUSIK OG GENDIGTEDE
BIBELHISTORIER KL. 20,
21 OG 22

EVT. 5. SØNDAG I MÅNEDEN

20-23 : CHILLOUT RELIVE
– ELEKTRONISK DRØMMENDE
MUSIK

FOR YDERLIGERE OPLYSNINGER OG
UNDTAGELSER VEDR. DE ENKELTE
AFTENER SAMT EVT. ÆNDRINGER I
PROGRAMMET: WWW.NATKIRKEN.DK
– VOR FRUE KIRKE

CHILLOUT NIGHT

Søndag den 25. september

Søndag den 30. oktober

Søndag den 27. november

Alle tre søndage kl. 20-23

Drømmende ambient elektronika ved Dreamhub (www.dreamhub.dk) og gendigtede bibelhistorier hver hele time kl. 20, 21 og 22 ved teolog i Natkirken, Christian Monrad.

LYSETS LYD - ET VISUELT GUDSTJENESTEKONCEPT

Fredag den 21. oktober

Fredag den 18. november

Begge dage kl. 21-23.30

"Lysets lyd" er en lyd- og lys-installation med 12 kuber med lys i, der reagerer på at publikum interagerer med dem. Kuberne vil fungere som et interaktivt liturgisk element, hvor kirkegængerne kan være med til at fylde rummet med lyd og musiske fragmenter.

ALLEHELGEN

Fredag den 4. november

Kl. 20-24

En aften, hvor vi mindes vore døde, husker på døden, livet og kærligheden. Denne aften vil der være interaktive installationer gennem aften, sang og musik, ord og lystænding. Nærmere program følger ved opslag og på Natkirkens hjemmeside.

ÅBNE SANGWORKSHOPS I NATKIRKEN

Taizésang og andagt den 1. søndag i måneden, hvor man kan lære at synge de særlige meditative sange fra klosterfællesskabet i den franske landsby Taizé. Der er først workshop kl. 19-20 i kirken omkring dåbsenglen, hvorefter der holdes taizé-inspireret andagt kl. 20-21. Desuden kan sangene indøves torsdagen inden kl. 19.30-21 i Rotunden. Sangleder: Elisabeth Ørsnes Gadegaard, tlf. 2295 1970, e-mail: e_orsnes@yahoo.dk

Kom og vær med til **Gospel/sang og andagt** den 3. søndag i måneden! Workshop kl. 19-20, hvor man øver en gospel, en salme og en popsang i kirken omkring dåbsenglen, derefter andagt kl. 20-20.45. Desuden er der indøvning af sangene torsdagen inden kl. 20-21 i Rotunden. Sangleder: Iben Vestergård, tlf. 22 46 42 83, e-mail: ibenvestergaard@pbhome.dk

Der er indgang til Rotunden fra Fiolstræde. Man kan møde op til begge uden tilmelding.



Den sorte Gryde i Nansensgade



Babysalmesang



Inge Hein

VOR FRUE KIRKE

FÆLLES FROKOST EFTER FREDAGENS ANDAGT

VOR FRUE KIRKE

Fredag den 9. og 23. september
Fredag den 7. og 21. oktober
Fredag den 4. og 18. november

På fredage i lige uger står en række frivillige på spring for at servere en let frokost. Alle er velkomne til frokosten, hvor der er rig lejlighed til en snak, lidt hygge og en enkelt sang. Frokosten serveres i Rotunden, følg blot strømmen når fredagens andagt er slut. Det koster 20 kr. at spise med. Skulle nogen have lyst til at hjælpe med, så kontakt meget gerne sognemedhjælperne.

KIRKEKAFFE

VOR FRUE KIRKE

Efter søndagens højmesse er der mulighed for at nyde en kop kaffe i kirkens forhal. Det er en god anledning til at hilse på bekendte, møde nye kirkegængere, måske tale om dagens tekst og træffe kirkens præster og personale. Det er kirkens egen menighed, der skiftes til at brygge kaffen, og der er altid plads til en til på »bryggerholdet«. Kontakt gerne sognemedhjælperne.

KULTURNAT

VOR FRUE KIRKE

Fredag den 14. oktober

19.30 og 20.30: Korklange i natten med Københavns Drengekor og Jesper Stange (liturg)
(se også side 9)

23.30: Kulturatsgudstjeneste ved Jesper Stange

HJEMLØSEDAG

Mandag den 17. oktober er der om eftermiddagen Hjemløsedag på Gammeltorv.

En fast del af kirkens diakonale engagement er kontakten til byens hjemløse. Mange kommer i kirken for at slå en sludder af, få lidt hjælp eller for, som så mange andre, at finde et fristed til følelserne, når livet gør ondt eller gør rigtigt godt. Gennem spisestedet Den sorte Gryde i Nansensgade bidrager kirken til at folk kan få et dagligt, godt måltid mad, og vi er med i en række netværk, der arbejder for at skabe en opmærksomhed om og forbedringer for de hjemløse. Derfor er det også naturligt, at vi er med på hjemløsedagen, FN's internationale fattigdomsdag, den 17. oktober. Her vil der være både politiske taler, suppegryder, prisoverrækkelser og asfaltbal. Et vigtigt øjeblik er, når gadepræst Mia Rahr Jacobsen holder andagt og mindes de hjemløse, der er døde i årets løb. Alle er velkomne til at feste med og dermed skabe opmærksomhed om de hjemløses situation.

SCT. ANDREAS KIRKE

EFTERÅRETS SANGAFTENER

SCT. ANDREAS KIRKE

Mandag den 5. september
Mandag den 3. oktober
Mandag den 7. november
Mandag den 5. december
Alle aftener kl. 19-21

Under ledelse af koncertsanger Inge Hein afholder kirken fire sangaftener i efteråret, hvor vi synger nyt og gammelt fra salmebogen og højskolesangbogen, kommenteret undervejs af Inge Hein. Akkompagnement ved organist Lindy Rosborg.

BABYMUSIK OG ØKOLOGISK BRUNCH

SCT. ANDREAS KIRKE

Mandag i tidsrummet 10-14

Et tilbud til voksne med børn i alderen 0-12 måneder. Babymusik byder på små sanglege – og andre kreative ting, der fanger de mindstes opmærksomhed. Musikken styrker indlæring, men også det vigtige bånd mellem dig og din baby. Vi har kun små hold på max 10 babyer og deres mor og/eller far eller bedsteforældre, for at sikre plads og opmærksomhed til både store og små. Undervisningen er tilrettelagt sådan, at der er behov for en voksen pr. barn, så hvis du har tvillinger, må du tage en ekstra voksen med. Vi samles hver mandag

i tidsrummet kl. 10-14 i kirken. Undervisningen varer 45 minutter pr. gang og inkluderer efterfølgende økologisk brunch med te og kaffe.

MUSIK FOR 1 – 3-ÅRIGE

SCT. ANDREAS KIRKE

Lørdage i tidsrummet 10-14

Vi leger os ind i musikken gennem bevægelse og sang og bruger visuelle effekter som hånddukker, plancher og instrumenter til at fange opmærksomheden og nærværet. Vi har kun små hold på omkring 6 børn og deres mor og/eller far eller bedsteforældre, for at sikre plads og opmærksomhed til både store og små. Det er dog efter aftale med læreren muligt for én voksen at have to børn med. Vi samles hver lørdag formiddag i kirken. Undervisningen varer 45 minutter pr. gang og inkluderer efterfølgende hygge i kirkens smukke søjlesal med økologiske kiks og saftevand.

Alle hold ledes af Anete Riis, der er konservatorieuddannet sanger og musikpædagog med mange års erfaring.

Prisen er kr. 400,- for 10 x babymusik og brunch / musik for 1 – 3-årige og kiks og saftevand. Kontakt Anete på mobil: 2424 0213 eller e-mail: mail@praise.dk for yderligere oplysninger. Tilmelding er også mulig på www.sctandreas.dk.



Jørgen Stormgaard



Søren Holst



Sørine Godtfredsen



Per Enevold

TORSDAGSFØREDRAG

TRINITATIS SOGNEHUS

Den anden torsdag i månederne september, oktober og november kl. 14.30

Efterårets torsdagsforedrag har som fælles tema »Pagt«. Mennesker indgår pagter af mange slags. De kan være en vigtig brik til selvforståelse, og de er på den måde mere eksistentielle end beslægtede fænomener som overenskomster og aftaler. Foredragseftermiddagene belyser emnet med udgangspunkt i tre berømte pagter. Guds pagt med israelitterne i Bibelen, Karen Blixens pagt med Thorkild Bjørnvig i 1950'ernes danske kulturliv og endelig Søren Kierkegaards berømte forlovelse med Regine Olsen. Foredragene arrangeres i samarbejde med Trinitatis Kirke. Der er gratis adgang og kaffe og kage for 10 kr.

NÅR GUD INDGÅR OVERENSKOMST

Torsdag den 8. september

Søren Holst, lektor, institut for bibelsk eksegesis, København

Oppe på Sinajbjergets top indgik Gud en aftale med israelitterne. En »pagt«. Israeliternes chefforhandler var den tidligere gedyrde Moses. Så meget af Bibelen kan de fleste huske udenad. Men hvad indebærer overenskomsten for de to parter? Hvad forpligtede israelitterne sig til? Hvad lovede Gud til gengæld? Og hvad sker der, hvis aftalen ikke bliver overholdt? Og hvad

med tiden før topmødet på Sinaj? Hvordan gik det til, at Gud valgte at indgå en pagt med lige akkurat israelitterne? Traf han faktisk også en aftale med resten af menneskeheden? Og hvad med Den Nye Pagt, som kristendommen handler om, hvad står der om den i Det Gamle Testamente?

KAREN BLIXENS PAGT MED THORKILD BJØRNVIG

Torsdag den 13. oktober

Jørgen Stormgaard, lektor på Ørestad Gymnasium, forfatter

I 1950 indgik Karen Blixen og Thorkild Bjørnvig en pagt, der gik ud på, at hun skulle hjælpe ham med at komme til udfoldelse som menneske og som digter. Bjørnvig har i sin bog 'Pagten' fortalt om, hvor inspirerende samværet med Karen Blixen var, indtil inspiration blev til dominans, og den unge digter valgte at bryde pagten. Hvad Karen Blixen mente om denne sag, kan vi læse i fire fortællinger, hvor hun tager udgangspunkt i forbindelsen til Bjørnvig. Var Blixen dominerende eller large, blev Bjørnvig hersket med, eller var han for uselvstændig? Alt dette vil der blive taget stilling til i foredraget om pagten, som i øvrigt lever videre: I efteråret 2011 får et teaterstykke om forbindelse mellem Blixen og Bjørnvig premiere. Foredragsholderen er forfatter til bogen 'Blixen og Bjørnvig. Pagten der blev brudt' (2005).

PAGTEN I LIVET

Torsdag den 10. november

Sørine Godtfredsen, sognepræst, forfatter og journalist

Mennesker har altid haft behov for at indgå i en pagt med noget større, end vi selv er. Når den enkelte selv sætter rammerne for det sande, kan det udvikle sig indadvendt og ufrugtbart. Men er man modtagelig for meddelelsen udefra, kan pagten i livet føre til helt ny indsigt. Og muligvis en tro på Gud. Foredraget tager udgangspunkt i to af mine romaner 'En pagt for livet' og 'Regine – en fortælling om Søren Kierkegaards forlovelse'.

SANGEFTERMIDDAGE

TRINITATIS SOGNEHUS

Den fjerde torsdag i månederne september, oktober og november kl. 14.30

Atter dette efterår mødes sangglade mennesker til fællessang. Som hidtil vælges de sange, vi synger til akkompagnement af organist Søren Christian Vestergaard (Trinitatis Kirke), af den indbudte gæst. Kom og syng med fra højskolesangbogen, salmebogen og andre gode sangbøger og gør Grundtvigs erfaring, at *friest er dit åndefang, når dybt du drager det i sang* (DDS 10,2).

Eftermiddagene arrangeres i samarbejde med Trinitatis Kirke. Der er gratis adgang og kaffe og kage for 10 kr.

Torsdag den 25. august

Komponist og dirigent, Bo Holten

Torsdag den 22. september

Kantor og leder af Trinitatis Kantori, dirigent, Per Enevold

Torsdag den 27. oktober

Sognepræst ved Vor Frue Kirke, Jesper Stange

Torsdag den 24. november

Chefkonsulent i Dansk Ungdoms Fællesråd og medlem af Vor Frue Kirkes Kantori, Lasse Ryberg.

JULEINDLEDNING

TRINITATIS KIRKE OG TRINITATIS SOGNEHUS

Torsdag den 8. december kl. 14.30

Vor Frue og Trinitatis Kirkers traditionsrige juleindledning med Luciaoptog og kaffebord er tænkt som afslutning på efterårets foredrags- og sangeftermiddage og som indledning til en herlig julemåned. Eftermiddagen begynder i Trinitatis kirke med andagt ved Jesper Stange. I stedet for prælidium vil børnene fra Vor Frue Menighedsfritidshjem »gå Lucia«. Derefter er der et jule kaffebord, og sammen skal vi synge og varme op til en god december.

Det er gratis at deltage, men i modsætning til de almindelige foredragseftermiddage er vi nødt til at bede om tilmelding. Så mellem torsdag den 10. november og torsdag den 1. december skal man melde sig til på kordegnkontoret.



Kaare Norge



Københavns Drengekor
Fotograf Steen Brogaard



Tina Kiberg



Lasse Toft Eriksen

Gratis adgang, hvis ikke andet er angivet

EFTERÅRETS MATINÉER

VOR FRUE KIRKE

Alle koncerterne er kl. 12

Lørdag den 1. oktober

Jürgen Essl (Tyskland)

Lørdag den 8. oktober

Hanne Bremholm, sang, Nikolaj von Scholten, fløjte og Flemming Dreisig, orgel (Vor Frue Kirke)

Lørdag den 15. oktober

Hanne Kuhlmann (Vor Frue Kirke)

Lørdag den 22. oktober

Philip Aggesen (Århus)

Lørdag den 29. oktober

Hedwig Rummel, sang og Flemming Dreisig, orgel (Vor Frue Kirke)

Lørdag den 5. november

Henrik Skærbæk Jespersen (Haderslev Domkirke)

Lørdag den 12. november

Søren Rasmussen (Abildgård Kirke, Frederikshavn)

Lørdag den 19. november

Flemming Friis (Nathanaels Kirke, København)

Lørdag den 26. november

Ejner Nielsen (Viborg Domkirke)

KØBENHAVNS DRENGEKOR

KORKLANGE I NATTEN

VOR FRUE KIRKE

Fredag den 14. oktober kl. 19.30 og 20.30

Anton Bruckner, Heinrich Schütz og Vagn Holmboe.
Dirigent: Ebbe Munk

VESPER TIL ALLE HELGEN

VOR FRUE KIRKE

Lørdag den 5. november kl. 19

Københavns Drengekor og liturg Jesper Stange.

ROMERSKE REFORMER – FRANZ LISZT 200 ÅR

VOR FRUE KIRKE

Fredag den 11. november kl. 20

Et korportræt af Liszt med bl.a. Mariahymner, Die Seligkeiten og Das Vaterunser for kor, baryton, harpe og orgel.
Flemming Dreisig, orgel og Ebbe Munk, dirigent.

VESPER TIL ADVENT

VOR FRUE KIRKE

Lørdag den 26. november kl. 19

Københavns Drengekor og liturg Jesper Stange.

MONTEVERDI, SCHUTZ OG CORELLI

– KØBENHAVNS DRENGEKOR SYNGER JULEN IND

VOR FRUE KIRKE

Fredag den 2. december kl. 20

Bla. Corelli's Julekoncert og korsange til advent og jul.
Københavns Drengekor, Domkirkens barokensemble og Ebbe Munk, dirigent.
Programbillet ved døren a kr. 100,-

KAMMERKONCERT MED TRIO DANIA

SCT. ANDREAS KIRKE

Søndag den 2. oktober kl. 16

Anne Holm-Nielsen (klaver), Anana Lützhøft (cello) og Helena Højgaard Nielsen (violin)

fremfører værker af Haydn, Schumann og Ravel. Læs om trio'en og deres musik på www.triodania.com

KONCERT MED DET FINSKE KOR DOMINANTE

SCT. ANDREAS KIRKE

Lørdag den 8. oktober kl. 19.30

Dominante dirigeres af Seppo Murto, der er organist ved Helsinki Domkirke. Ved koncerten vil man bl.a. kunne høre musik af Sibelius. Der bydes på et glas i kirkens festsal efter koncerten.

KONCERT MED BØRN FRA DET DANSKE SUZUKI-INSTITUT

SCT. ANDREAS KIRKE

Fredag den 14. oktober kl. 19

Ved koncerten kan man høre børn helt ned til tre år spille sammen i større og mindre grupper, ligesom der vil være solistiske præstationer. Koncerten er et samarbejde med KulturNatten 2011.

TINA KIBERG SYNGER WAGNER OG LISZT

SCT. ANDREAS KIRKE

Tirsdag den 8. november kl. 19.30

På programmet er bl.a. Wagners smukke 'Wesendonck Lieder'. Lindy Rosborg akkompagnerer på orgel. Der bydes på et glas i festsalen efter koncerten.

KONCERT MED KAARE NORGE

SCT. ANDREAS KIRKE

Søndag den 20. november kl. 16

Som en del af Landsindsatsen mod Angst spiller præsidiemedlem og

guitarist Kaare Norge koncert i kirken. Koncerten indledes med en introduktion til emnet 'Angst' ved PsykiatriFondens stifter, overlæge Jes Gerlach.

Koncerten er arrangeret i samarbejde med PsykiatriFonden. Reservation kan ske på www.psykiatrifonden.dk eller på tlf. 39 29 39 09. Entré: kr. 100,-

KONCERTER I ORGELSAMLINGEN

SCT. ANDREAS KIRKE

Tirsdag den 25. oktober kl. 19

Organist Aejji Choi (Sct. Thomas Kirke, Frederiksberg) spiller udvalgte soloorgelstykker samt 4-hændige orgelstykker for 2 orgler sammen med organist Dan Kær Nielsen (Ordrup Kirke).

Tirsdag den 22. november kl. 19

Organist Willy Egmose (Skjern Kirke) spiller jazzet og synkoperet musik. Efter koncerterne kan orglerne beses, og der serveres en forfriskning i festsalen.

JULEGOSPEL KONCERT MED CPH YOUTH GOSPEL CHOIR OG GOSPELORKESTERET PRAISE

SCT. ANDREAS KIRKE

Tirsdag den 6. december kl. 19.30

Ved julekoncerten bliver koret akkompagneret af musikere fra det professionelle gospelorkester Praise, som begge korledere er en del af. Læs mere om koret og korlederne på www.sctandreas.dk og www.praise.dk



☎ | Vor Frue Kirke

Nørregade 8, 1165 Kbh. K

Domprovst

Anders Gadegaard

Fiolstræde 8, 1.

1171 København K

Tlf.: 33 14 74 32

Hjemme: 33 14 85 65

Fax: 33 14 74 37

abg@km.dk

Træffes hverdag kl. 10-11

undt. mandag

Torsdag tillige kl. 18-19

Sognepræst

Jesper Stange

Fiolstræde 8, st.

1171 København K

Tlf.: 33 91 51 92

Mobil: 23 44 64 53

jst@km.dk

Træffes hverdage kl. 10-11

undt. fredag

Sognepræst

Eva-Maria Schwarz

Mobil: 60 93 64 20

ems@km.dk

Træffes på tlf. hverdage

kl. 10-11 undt. mandag.

Natkirkepræst

Signe Malene Berg

(Barselsorlov fra den 22.

september)

Træffes i Natkirken torsdag

og fredag

I øvrigt efter aftale

Mobil: 61 61 62 29

pastorberg@domkirken.dk

Sognepræst

Stine Munch

Se Sct. Andreas Kirke

Domorganist

Flemming Dreisig

Tlf.: 61 61 62 28

dreisig@domkirken.dk

Organist

Hanne Kuhlman

Tlf.: 61 22 06 23

kuhlmann@domkirken.dk

Københavns Drengekor

Domkantor

Ebbe Munk

Tlf.: 36 14 01 59

Tlf.: 39 68 29 79

Mobil: 21 48 40 64

em@kdk.dk

Sognemedhjælper

Susanne Torgard

Tlf.: 33 18 64 22

susanne@domkirken.dk

Sognemedhjælper og

Natkirkekoordinator

Liselotte Wiemer

Tlf.: 61 61 62 26

liselotte@domkirken.dk

Teolog i Natkirken

Christian Monrad

Tlf.: 61 61 62 30

christian@natkirken.dk

Kirketjenere

Tlf.: 33 15 10 78

Træffes bedst kl. 9-9.30

og kl. 12-12.30

ktj@domkirken.dk

Menighedsrådsformand

Ole Ehlers

Violinvej 4

2730 Herlev

Tlf.: 44 84 62 04

ole.ehlers@gmail.com

Kirkevæрге

Jakob Knudsen

Nørre Søgade 9A, 4.tv

1370 København K

Tlf.: 20 46 44 30

jakob@knudsen.info

☎ | Sct. Andreas Kirke

Gothersgade 148, 1123 Kbh. K

Tlf.: 33 13 41 26

Sognepræst

Stine Munch

Træffes i kirken tirsdag og

torsdag kl. 10-12

I øvrigt efter aftale

Mobil: 24 43 48 27

stm@km.dk

Organist

Lindy Rosborg

Tlf.: 28 76 98 28

rosborg@pc.dk

Kirketjenere

Steen Ribers

Træffes i kirken tirsdag-

fredag kl. 11-12

I øvrigt efter aftale

Mobil: 23 35 02 60

str@km.dk

Menighedsrådsformand

Erik Thorsen

Bartholinsgade 5, 2.th.

1356 København K

Tlf.: 88 71 47 75

Mobil: 26 28 32 20

erik.thorsen@comxnet.dk

Kirkevæрге

Geert Madsen

Gothersgade 155, 3.tv.

1123 København K

Tlf.: 33 11 21 07

Mobil: 41 83 41 90

geert.madsen@gmail.com

☎ | Trinitatis Kirke

Landmærket 2, 1119 Kbh. K

Trinitatis Sognehus

Pilestræde 67, 1112 Kbh. K

☎ | Fælles kirkekontor

Pilestræde 67, 1112 Kbh. K

Tlf.: 33 37 65 40

ÅBNINGSTIDER

Mandag, tirsdag, onsdag

og fredag kl. 10-13

Torsdag kl. 10-18

MAIL TIL FÆLLESKONTORET

Vedr. Sct. Andreas Kirke

kani@km.dk

Vedr. Vor Frue Kirke

kontor@domkirken.dk

HJEMMESIDER

Sct. Andreas Kirke

www.sctandreas.dk

www.sctandreas kirke.dk

(webblog)

Vor Frue Kirke

www.domkirken.dk

Natkirken

www.natkirken.dk/natcms

KANTORI

Vor Frue Kirke

www.kdk.dk/kdk

KIRKERNES ÅBNINGSTIDER

Sct. Andreas Kirke

Åben onsdag og torsdag

kl. 11-14

Vor Frue Kirke

Åben alle ugens

hverdage kl. 8-17,

tors. - fre. tillige kl. 20-24,

søndag kl. 8-23

Kirken er lukket for turist-

besøg under gudstjenester,

kirkelige handlinger og i for-

bindelse med Natkirken.

Pastoratsrådet

Erik Thorsen, formand

Tlf.: 26 28 32 20

erik.thorsen@comxnet.dk



INDREBY ~ KOLOFON

UDGIVES AF:

Vor Frue sogn

Sct. Andreas sogn

ANSV. RED.:

Jesper Stange

SEKRETÆR:

Dida Grundtvig Buss

LAYOUT:

Mediebureauet

Monsun

TRYK:

Eks-skolens trykkeri

indre by
KIRKEMAGASIN

VOR FRUE : WWW.DOMKIRKEN.DK · SCT. ANDREAS : WWW.SCTANDREAS.DK



GOLDEN DAYS I NATKIRKEN

FOTO: LEA NIELSEN



EN SANG FOR JORDEN

Fredag den 9. september kl. 16-24

Dejlig er Jorden! Det budskab vil være udgangspunktet for en regnbuefarvet maratonhyldest til Jorden og alt det, der går på den, flyver over den, stikker sine rødder i den, vokser op af den og roterer omkring den.

I en 8 timer lang gudstjeneste vil domkirkens rum på forskellig vis hylde skaberværket og skaberen bag, livets Gud. Der vil være noget for både børn og voksne og man kan komme og gå dagen igen. Dagen begynder med børnegudstjeneste kl. 16.30, hvor historien om Noas Ark vil blive fortalt og slutter kl. 23.45 med Midnatsbøn og velsignelse.

Nærmere program følger ved opslag og flyers i kirken samt på Natkirkens hjemmeside www.natkirken.dk/natcms.

Arrangementet er et samarbejde mellem Natkirken i Domkirken, Natkirken i Trinitatis Kirke og Sct. Andreas Kirke.

MEDITATIV AFTEN

Søndag den 11. september kl. 19-24

Natkirken åben fra kl. 19 for ro og eftertanke – tænd et lys og bed en bøn. Meditativ andagt og lydbade med sanggruppen *In tune* kl. 20.

MIDDLE EAST PEACE ORCHESTRA

Søndag den 11. september kl. 23-24

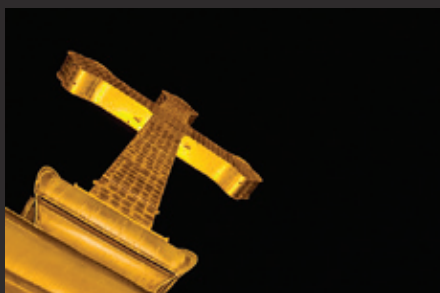
Det verdenskendte band Middle East Peace Orchestra spiller meditative toner. Læg dig på en af kirkens lange bløde kirkebænke eller slæng dig i en af sækkestolene og lyt til musikken.

NATKIRKENS FILMKLUB

Tirsdag den 13. september kl. 20-22

Natkirkens Filmklub inviterer til stærke oplevelser i stort format, når du får muligheden for at ligge i det fantastiske kirkerum på de lange, polstrede bænke, omgivet af Thorvaldsens smukke marmorstatuer, og se kvalitetsfilm på fire store skærme placeret i kirkens loft med lyd fra mange hundrede lydenheder. Filmen begynder på klokkeslettet og dørene lukkes kvart over. Tillads over 16 år.

FOTO: BJØRN STIG HANSEN



TUSMØRKETIMEN: STILHEDENS VINGE

Onsdag den 14. september kl. 19.30-20.30

En kirke-performance-koncert for orgel, kontrabas og dans. Musikere: Bo Lundbye Jæger og Kalina Goudeva, se www.bolundbyjaeger.com og www.ikana.info. Danser/performer: Tora Balslev, se www.torabalslev.dk.

BRØD OG ORD OM TROEN, HÅBET OG KÆRLIGHEDEN

Torsdag den 15. september kl. 20-24

Kom og slap af, tag en dyb indånding og lad op til fredagen. Nyd den meditative sang og stemningen. Få brød og ord med på vejen om troen, håbet og kærligheden ved nadveren og prædikenen kl. 22-22.40. Afsluttende Midnatsbøn og velsignelse kl. 23.45.

CHILLOUT REMIX NIGHT

Fredag den 16. september kl. 21-24

Oplev Dreamhub - Natkirkens elektroniske husmusiker - mixe- og remixe sig gennem sine hits i et noget højere tempo, end vi er vant til, mens smukke billeder og visuals i kirkens loft vil tage os med til fjerne steder på planeten Jorden og i universet.

SANG- OG GOSPELWORKSHOP

Søndag den 18. september kl. 19-23

Natkirkeaften med åben sangworkshop foran alteret kl. 19-20 og efterfølgende andagt kl. 20-21. Kom og syng gospel og andre sange. Afsluttende Aftenbøn kl. 22.30.